

Utviklingsplan for ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap 2023-2027

Utviklingsplanen for ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap er en plan hvor arbeidet med studiekvalitet foregår både på studieprogram- og på emnenivå. Planen peker på hvilke fokusområder som skal gis særlig prioritet i planperioden, og kommenterer også områder som ansees som viktige utviklingsområder, men som grunnet begrensinger i kapasitet med tanke på oppfølging har lavere prioritet i gjeldende planperiode.

Utviklingsplanen kobles opp mot arbeidet for bedre kvalitet i utdanningen og [fakultetets strategiske langtidsplan 2023-2027](#) der tiltak, resultater og måloppnåelse kan bidra til at fakultetet når sine ambisjoner. Perioden for utviklingsplanen settes derfor lik perioden for den strategiske langtidsplanen. Det skal ellers fastsettes resultater/måloppnåelse for ph.d.-utvalgets funksjonstid, det vil si innen utgangen av år 2025.

Rammene for utviklingsplanen er satt av [programstyreleders mandat og oppgaver](#), og videre av [UiTs forskrift om gradene ph.d.](#) og [fakultetets utfyllende bestemmelser til forskriften](#), samt ph.d.-utvalgets mandat og arbeidsområder.

Fokusområdene presenteres i det følgende med tilhørende mål, tiltak, tidsangivelse og indikator for måloppnåelse.

Utviklingsplanen har følgende fokusområder:

- Anbefalinger fra den periodiske evalueringen
- Inntakskvalitet og gjennomstrømming (inkl. læringsmiljø)
- Faglig og pedagogisk kvalitet (inkl. arbeidslivsrelevans)

FOKUSOMRÅDER

1. Anbefalinger fra den periodiske evalueringen

Det ble gjennomført en periodisk evaluering av ph.d.-programmet ved HSL-fakultetet våren 2024. Evalueringskomiteen ble bedt spesielt om å se på **kvaliteten i innholdet** (studietilbudet i opplæringsdelen og dets faglige innretninger, oppfølging av kandidater) og **resultatkvalitet** (inntakskvalitet, gjennomstrømming m.m.). Evalueringskomiteen leverte sin rapport i slutten av april 2024. Oppfølging av rapporten kommer til å være fakultetets første prioritet med tanke på utvikling av ph.d.-programmet. Oppfølgingen av rapporten vil starte med en analyse av komiteens rapport i sin helhet, men med ekstra fokus på de anbefalingene som komiteen kom med. Analysen vil ligge til grunn for vurderinger av generelle eller spesielle utviklingsbehov. Aktuelle utviklingstiltak vil bli vedtatt av ph.d.-utvalget i løpet perioden vår 2025-vår 2026.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids-perspektiv	Resultatmål/indikator
Analyse		Prodekan/PHD-U	Høst 2024	
Vurdering		Prodekan/PHD-U	Vår 2025	
Eventuelle tiltak		PHD-U	Vår 2025 – vår 2026	

I det følgende gjennomgås noen spesifikke utviklingsbehov som evalueringskomiteen ble bedt om å evaluere.

1.1. Kvalitet i innhold

Ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap har bred faglig sammensetning med doktorgradskandidater og veiledere lokalisert på flere av universitetets campus. Studietilbudet er ikke presentert med tydelig faglig profil utover den generelle henvisningen om å være en forskerutdanning for prosjekter innen humaniora og samfunnsvitenskap.

I studiekvalitetsforskriftens §3-3(2) om akkreditering av doktorgradsstudier står det at «Området for doktorgradsstudiet skal utgjøre en vitenskapelig eller kunstnerisk helhet, og det skal være sammenheng mellom de enkelte delene studiet er satt sammen av».

Opplæringsdelen

De siste årene har det vært en markant nedgang i tilbudet av antall valgfrie fagspesifikke ph.d.-emner i teori og metode, og tidvis også i tilbudet av de faste (obligatoriske) emnene til opplæringsdelen. Dette kan henge sammen med at instituttene nedprioriterer ph.d.-studiet når ressursene er knappe for å dekke opp undervisningsforpliktelsene i bachelor- og masterprogrammene. Det kan også være at det i mindre grad enn tidligere legges opp til ad hoc phd-emner i tilknytning til konferanser o.l.

Fakultetet tilbyr et emne i kvalitativ forskning, men dette er per dags dato ikke obligatorisk for kandidatene.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/indikator
Tydeliggjøre studieprogrammets innhold (læringsutbytte, arbeidskrav m. m).	Sikre en tydeligere helhet i studieprogrammet Gjør det enklere å identifisere mangler.	Ph.d.- adm.	2024	Området for doktorgradsstudiet utgjør en helhet, og det er sammenheng mellom de enkelte delene studiet er satt sammen av
Gjøre metodeemnet obligatorisk i opplæringsdelen	Sikre at kandidatene får den nødvendige opplæringen i metode	PHD-U. institutt.	2026	Sikre at kandidatene har nødvendig opplæring i metode.
Undersøke muligheten for å utvikle kombinerte master- og ph.d.-emner (heisemner)	Tilby fellesemner for masterstudenter og ph.d.-kandidater	PHD-U. institutt.	2027	Utvidet emnetilbudet for opplæringsdelen. Mer forutsigbarhet i tilbudet av fagspesifikke emner.
Undersøke mulighetene for samarbeid med andre enheter på UiT	Samarbeid med øvrige fakulteter om felles emner der det er aktuelt kan redusere ressursbruken ¹			

¹ Felles ph.d.-emne i formidling leveres av Helsefak fra vårsemesteret 2024 (HEL-8045, tilbys i hvert semester på norsk og engelsk), mens felles emne i forskningsetikk er under utvikling av fagmiljøet i filosofi ved HSL-fak

Fremheve avtaler og samarbeid gjennom forskerskoler	Oppfordre fagmiljøene til samarbeid gjennom forskerskoler	Institutt	2027	Kandidatene blir oppmerksomme på relevante forskerskoler Økt tilbud til opplæringsdelen
Legge lenker til forskerskolene på fakultetets ph.d.-sider	Synliggjøre forskerskolene	Fak.adm	2024	Ph.d.-kandidatene finner relevant informasjon
Legge lenke til nasjonal portal ut på fakultetets ph.d.-nettsider når den er publisert	Tilgjengeliggjøre nasjonalt ph.d.-tilbud	Fak.adm.	Når portalen er klar	Ph.d.-kandidatene finner lettere frem i tilbudet av emner på tvers av institusjoner i Norge
Legge ut informasjon om internasjonalisering på fakultetets ph.d.-sider	Synliggjøre internasjonalisering Oppfordre til internasjonalisering	Fak.adm.	2024	Ph.d.-kandidatene blir klar over de ulike muligheten de har for internasjonalisering

2. Inntakskvalitet og gjennomstrømming (inkl. læringsmiljø)

2.1. Inntakskvalitet

Mindre fagmiljøer ved andre enheter på UiT har stipendiater som er tatt opp til HSL-fakultetets ph.d.-program. I fakultetets arbeid med inntakskvalitet (og gjennomstrømming) har ikke disse miljøene vært tilstrekkelig involvert slik at man har fått etablert en felles forståelse av hva som legges i begrepet 'god inntakskvalitet' og hvordan høy inntakskvalitet kan oppnås.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/ indikator
Faglig presentasjon av ph.d.-programmet ²	Presentere fagområdene for prosjekter som kan gi opptak til ph.d.-programmet i studieplanen (ikke uttømmende liste). Supplere med å koble til tematiske innretninger i forskningsgr. ved å gi 4-5 eks.	Instituttene/sentrene bes gi forslag til korte beskrivelser av fagområdene (må bygge på studietilbudene på bachelor- og masternivå, og veiledereksptise.	Jan -25 norske program Okt -25 engelsk tekst	

for å bli et emnetilbud på ph.d.-nivå for alle ph.d.-kandidater ved UiT. Emnet i forskningsetikk skal etter planen tilbys én gang årlig, første gang vårsemesteret 2025.

² Den faglige kompetansen i HSLs forskningsmiljøer (veiledereksptise) og studietilbudene på bachelor- og masternivå, må sette faglige rammer for hvilke prosjekter som kan gi opptak til forskerutdanningen ved HSL.

2.2. Gjennomstrømming

2.2.1. Måltall for gjennomstrømming

UiT har satt som målsetting at 75 % av kandidatene i et årskull skal fullføre ph.d.-graden innen seks år etter opptak. Dette er noe det må arbeides målrettet med å forbedre. Tall for HSL de siste årene:

Kull 2014: 40,9 %	Kull 2015: 52,4 %	Kull 2016: 64,7%
Kull 2017: 44 %	Kull 2018: 52,4 %. ³	

HSLs beste resultat er for årskull 2016 (rapporteringsår 2022) der 22 av 34 kandidater fullførte innen seks år etter opptak (64,7 %). For kommende årskull (kull 2019/rapporteringsår 2025, kull 2020/rapporteringsår 2026 og kull 2021/rapporteringsår 2027) bør fakultetets ambisjon være å holde seg over 50 %, samt å øke andelen kandidater som fullfører graden med 5 % for hvert kommende kull. Det vil si måltall om at 55 % av kandidatene i kull 2019 fullfører graden; 60 % i kull 2020 og 65 % i kull 2021.⁴

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/indikator
Øke gjennomstrømmingen for kull 2019-2021	Tettere oppfølging av kandidater	Veiledere, fakultetsadm.	2027	Over 50 % av fullførte kandidater innenfor seks år etter opptak, og øke andelen med 5 % for hvert kommende kull.

Dialog og utvikling av faglig og pedagogisk kvalitet i studieprogrammet tas opp i fakultetets semestervise seminar tilbud for veiledere av ph.d.-kandidater. Tiltaket videreføres. Det er her viktig å inkludere hoved- og biveiledere tilsatt ved andre fakulteter, UMAK og UB/Result som har veiledningsansvar for kandidater på vårt ph.d.-program. I høst- eller vårsemesteret må seminar tilbudet koordinere med Results obligatoriske første samling på kurs i forskningsveiledning (UNIPED-600).

2.2.2. Pilotprosjekt 3 + 1

Fakultetsstyret vedtok 03.02.2021 igangsetting av et pilotprosjekt for å bedre gjennomstrømmingen i ph.d.-studiet⁵. Prosjektet går ut på å tilsette alle universitetsstipendiater på 3-årige arbeidsavtaler med mulighet for forlengelse av ansettelsesperioden med et gjennomføringsstipend på enten 12 eller 6 måneder dersom innlevering av doktoravhandlingen skjer på normert tid (innen 3 år + én uke) eller etter mindre forsinkelser (innen 3,5 år + én uke).⁶

³ Foreløpig tall. Fortsatt mulig at kandidater i kullet kan fullføre i 2024 og telle med i statistikken.

⁴ Det er også aktuelt å se på antall kandidater som disputerer hvert år, men det er vanskelig å sette et måltall per/år siden flere av kandidatene kan ha hatt permisjoner og er innvilget forlengelser i stipendiatstillingen, eller de kan ha fått avhandlingen underkjent i første eksamensforsøk eller blitt bedt om å gjøre mindre omarbeidinger i avhandlingen før den kan godkjennes. Alle disse forholdene vil gi utsatt tidspunkt for ferdigstilling av graden.

⁵ Arkiv 2020/1277 Sak FS 1/21

⁶ Kull 2022 er første gruppe som kan kvalifisere seg for gjennomføringsstipend (tidligst klar i løpet av vårsemesteret 2025).

Prosjektperioden er 2021-2026 og omfatter tildelte rekrutteringsstillinger fra 2021 (finansieringsstart 2022) til og med fordeling av rekrutteringsstillinger i 2026 (finansieringsstart 2027). Det vil si at pilotprosjektet omfatter opptakskull fom 2022 tom 2027. Ordningen skal evalueres jevnlig; første gang to år etter oppstart av piloten, dvs i 2024.⁷

Det er en målsetting om at andelen kandidater som må gjøre mindre omarbeidinger, eller får avhandlingen underkjent i første forsøk, ikke øker vesentlig i forhold tidligere opptakskull (kull 2021 og tidligere kull).⁸

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/indikator
Tilsette stipendiater på 3-årige avtaler uten pliktarbeid	Endre betenkninger, justere opptaksarbeid	Fakultetsadmin., ph.d.-utvalg, instituttene, rekrutteringstjenesten, opptaksavdelingen	2025	Flere enn 25 % av kandidatene leverer doktoravhandlingen til bedømmelse innen 3 år + én uke, og 30 % av kandidatene leverer den innen 3,5 år + én uke.
Måle om pilotprosjektet har ført til økt gjennomstrømming	Hente ut tall, sammenligne med tidligere kull	Fakultetsadm.	2025	75 % av kandidatene i kull knyttet til pilotprosjektet skal lykkes med å fullføre graden innen seks år etter opptak.
Sammenligne kandidater med gjennomføringsstipend og mindre omarbeiding eller underkjenning med kandidater fra tidligere kull	Hente ut tall på omarbeidinger/ underkjenning fra tidligere kull	Fakultetsadm.	2025	Færre kandidater med gjennomføringsstipend som må gjøre mindre omarbeidinger eller får avhandlingen underkjent.

Påbegynne evalueringen av 3+1 piloten på forskerutdanningen i 2024:

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/ indikator
Status midtveis-evaluering i kull 2022 og 2023	Sjekk av tidspunktet for gjennomført evaluering målt opp mot godkjent	Adm.	Juni 2024	OS til PHD-U og FS

⁷ Måling av hvorvidt pilotprosjektet har virket kan gjøres ved å sammenligne med gjennomstrømningsstatistikk fra tidligere opptakskull (kull 2021 og tidligere).

⁸ Sammenligningsgrunnlag etter tre parametere: 1) Andel av kandidatene i kullet som leverer inn avhandlingen til bedømmelse på normert studietid (innen 3 år) og med mindre forsinkelser (innen 3,5 år), 2) Andel som fullfører ph.d.-graden innen seks år etter opptak (brutto tid), 3) Andel som må gjøre mindre omarbeidinger i doktoravhandlingen (3 md) og andelen underkjente avhandlinger.

	utdanningsplan. Evaluerings-panelets vurderinger.			
Status ev. forlengelser i stillinger hos universitets-stipendiater	Er av betydning for igangsetting av kurs i uni.ped. basiskomp.			
Spørreundersøkelse blant kandidatene i kull 2022.	Sjekk hvor mange som sikter seg inn mot å kvalifisere seg for gj.føringsstip. Sjekk opp mot h.veil. vurderinger av innleveringstidspunkt.			

2.2.3. Tilrettelegge for fullføring i gruppen tidligere ph.d.-kandidater

I gruppen tidligere kandidater (tatt opp for mere enn seks år siden) der status er at finansieringen i stipendiatstillingen og studieretten er løpt ut, kan det finnes kandidater som fortsatt har ambisjon om å ferdigstille doktorgraden, men som behøver oppfølging eller tilrettelegging for at det skal kunne skje. I denne gruppen finner vi også tidligere kandidater som fikk underkjent avhandlingen i første eksamensforsøk, men som ikke har levert omarbeidet avhandling til ny bedømmelse.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids-perspektiv	Resultatmål/ indikator
Få flere tidligere kandidater til å ferdigstille avhandlingen og levere den inn til bedømmelse	Kandidater der finansieringen og studieretten er løpt ut. Bakgrunnen er opphør av lokal regel om foreldelse av elementene i opplæringsdelen etter 8-10 år.	Ph.d.-adm.	2026	Kandidater som leverer inn avhandlingen til bedømmelse
Fullføringsstipend	2-3 md lønn. Vilkår om innlevering til avtalt dato.	Ph.d.-adm., institutt, ledelse	2025	

2.2.4. Utvikling av læringsmiljø

Fakultetet må bestrebe seg på at alle ph.d.-kandidater så godt det lar seg gjøre skal være del av et forskningsmiljø ved UiT. I tillegg har kandidater meldt behov for felles seminarer/treffpunkt. Kurs i stressmestring bl.a. er noe som kan tilbys.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids-perspektiv	Resultatmål/ indikator
Oppfølging av institutt/senter i ansettelsesprosessen	Tettere oppfølging i perioden med utlysning av betenkning	Fakultet, institutt	2027	Alle ph.d.-kandidater skal være del av et forskningsmiljø

3. Utvikling av faglig og pedagogisk kvalitet

Det stilles krav om at hovedveileder skal ha tidligere erfaring fra eller opplæring som veileder på ph.d.-nivå, og en ambisjon er å bygge kompetanse hos biveileder. Universitetsstyret har vedtatt at kurs i forskningsveiledning er obligatorisk for de som skal veiledere ph.d.-kandidater, og videre at kurset må fornyes hvert tiende år. Ved tildeling av rekrutteringsstillinger til prosjekter ved instituttene/sentrene, sjekkes erfaring/opplæring til foreslåtte veiledere. Fagpersoner som skal oppnevnes som veiledere og mangler kurs i forskningsveiledning får frist til å ta slikt kurs påfølgende studieår. Hvorvidt slikt kurs faktisk gjennomføres, har ikke vært kontrollert. Det har vært vanskelig å få oversikt fra Result over deltakere som fullfører kurset. Det er kommet varierende tilbakemeldinger på nytten og kvaliteten i kurstilbudet.

Kvalifikasjonsfremmende tiltak for kandidater som har oppnådd gjennomføringsstipend, herunder å rigge et universitetspedagogisk kurs i samarbeid med Result som kan likestilles med universitetspedagogisk basiskompetanse i høyere utdanning for kandidater på 12 måneder gjennomføringsstipend. Undersøke hvilket universitetspedagogisk kurs som kandidater på 6 md gjennomføringsstipend kan følge.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids- perspektiv	Resultatmål/ indikator
Engasjere fagmiljøene til å være med i utviklingen av studieprogrammets faglige innhold, relevans (og profil?).		Institutt/senter, fakultet	2026	Fremme fagmiljøenes eierskap til ph.d.-studiet
Videreføre seminartilbud for veiledere av ph.d.-kandidater	Tilbud én gang i semesteret. I vårsemesteret må tilbudet koordineres med Results kurs i forskningsveiledning. Invitere h.veil. og biveil. ved andre fakulteter/UMAK/UB	Organiseres av fak.adm. Ledes av prodekanen.		Felles forståelse delt med veilederne om faglig og pedagogisk kvalitet i ph.d.-studiet.
Be Result om resultater fra evaluering av kurs i forskningsveiledning.		Fak.adm.	August 2024	Kontrollere at veiledere gjennomfører kurs i forskningsveiledning.
Utvikle kurs i universitetspedagogikk til kandidater på gjennomføringsstipend	Utvikle kurs i samarbeid med Result.	Result	2027	Kvalifikasjonsfremmende tiltak for ph.d.-kandidater.

3.1.1 Arbeidslivsrelevans

Utdrag fra strategiske langtidsplan: «Fakultetet skal gi utdanninger som er like utviklende og meningsfull for den enkelte som den er nyttig og nødvendig for arbeids- og samfunnsliv.» Ph.d.-studiet skal videreutvikles til å bli mer attraktiv og tilpasset nærings- og samfunnsliv i nord.

Offentlig sektor ph.d. og Nærings-ph.d.

Konkretisering/ tiltak	Beskrivelse	Ansvar og roller	Tids-perspektiv	Resultatmål/ indikator
Arbeide proaktivt for å øke interessen for Offentlig sektor ph.d. og Nærings-ph.d.	Invitere aktører i næringslivet og offentlig sektor til informasjonsmøter om mulighetene for kompetanseheving gjennom OFFPHD og N-PHD. Relevante aktører: Partnerne i forskerskolen NORWEL, Tromsø kommune, fylkeskommunen, Forsvaret, Narviksenteret, museum m.fl.	Fakultet	Kontakt med og oppfølging hos virksomheten bør starte cirka ett år før søknadsportalen åpner /søknadsfrist hos NFR (feb/mars)	Flere søkere til disse stipendiatstillingene
	Delta på arenaer/møteplasser der vi treffer folk i sektorer/virksomheter som kan ta info med videre i egen organisasjon (f.eks. Kompetanseforum Troms (Arktis))	Fakultet/institutt		Øke kompetansen på instituttene
	Være på tilbudssiden og stille med veiledning under utvikling av ph.d.-prosjekter	Fagmiljøene		Øke kompetansen på instituttene